

rimoni

ANTONI GAVALDÀ. Universitat Rovira i Virgili

PATRIMONI SINDICAL FRANQUISTA

Patrimoni és un terme polisèmic. Si inicialment se circumscriu als béns que una persona posseïa o heretava, el terme s'ha ampliat segons l'expressió que l'acompanya. Així, parlem de patrimoni cultural, artístic, de valors, humà, material, religiós, heràldic, espacial... i sindical.

Definir el patrimoni sindical en conjunt hauria d'englobar almenys tres grans línies de treball: la documentació generada durant el període objecte d'estudi, multidiversa, en format de paper i visual; el rastre cultural que ha produït, a través de la pervivència material i d'objectes que són visibles; i la vivència i el record de la societat, protagonista de primera o de segona fila, recollits en dimensió audiovisual. Per custodiar aquest patrimoni o llegat hi ha diversos organismes que en tenen cura, bàsicament arxius i museus, a part de fundacions, biblioteques, fonoteques i hemeroteques, entre altres.

El patrimoni documental sindical del franquisme ha aguantat parcialment els embats del traspàs, aspecte que no es pot generalitzar en d'altres de col·laterals com el de la Falange, parcialment esborrat pels mateixos actors principals que el van generar. Aquest patrimoni documental té grans blocs per on abordar estudis generals i locals. Un es conserva a l'Archivo General de la Administración, a Alcalà de Henares, el segon són els arxius provincials, i un tercer són els mateixos arxius de les organitzacions sindicals no oficials en el seu moment. En el cas de la història local pot complementar-se amb documentació municipal, sovint molt fraccionada, majoritàriament recollida i conservada als arxius comarcals. Evidentment, cada organisme té el que té en funció del que se li ha traspasat, uns amb un ordre perfecte que facilita la tasca de l'historiador i d'altres segurament necessitats de personal per ordenar el volum d'informació que s'hi acumula. Cal tenir present que la documentació que es pot trobar permet estudis de caire polític, però també –i sobretot– de temes econòmics i socials d'organització de la societat, essencials per a la comprensió efectiva del període. L'anàlisi dels jurats d'empresa, d'afiliacions fervoroses i consentides, de representacions territorials a les Corts o al terç sindical dels ajuntaments, del paper de l'empresariat, de la corrupció que es donà per aconseguir cupos, del control de les vagues, del

paper de les Obras Sindicales per reconduir les persones cap a la seva cleda... són alguns exemples del potencial de la documentació sindical, convenientment estudiada amb altres fonts complementàries.

L'Archivo General de la Administración és l'arxiu de referència, molt ben ordenat per a la investigació. La documentació majoritària –que no única– es troba al bloc de «Poder ejecutivo» a «Administracion Periférica», que conté material de les delegacions provincials dels diversos ministeris i del govern civil de cada província, tot i que per al gruix d'estudis locals el més important és la part «Administración Corporativa». Aquest bloc té un subapartat dedicat a l'organització sindical, distribuït en tres eixos. Un està dedicat a «Órganos centrales» i s'hi troba el referent a l'Administración Institucional de Servicios Socioprofesionales (AISS), la Delegación Nacional de Sindicatos i la referida al Ministro de Relaciones Sindicales. Un segon gran bloc és dedicat a la Hermandad Nacional de Labradores y Ganaderos, a les nou obres sindicals existents en el període (Artesanía, Asistencia Contenciosa, Colonización, Cooperación, Educación y Descanso, Formación Profesional, Previsión Social, Hogar y Arquitectura y 18 de Julio) i als 29 sindicats nacionals que anotem per veure la perspectiva analítica que poden aportar: Actividades Diversas, Actividades Sanitarias, Agua, Gas y Electricidad, Alimentación, Banca, Bolsa y Ahorro, Cereales, Combustible, Enseñanza, Frutos y Productos Hortícolas, Ganadería, Hostelería y Turismo, Indus-

Comitiva de la delegació tarragonina de la Falange en el trasllat de les restes de José Antonio, des d'Alacant a El Escorial. (AHT. Fons Prefectura Provincial de Propaganda del Movimiento)

1

2

5

8

11

13

14

16

